

Výhled chovu prasat v České republice

Situace chovu prasat v České republice vychází z naprostého nedocení podílu a významu komodity „vepřové maso“ z pohledu současné a očekávané celkové spotřeby masa na obyvatele. Objem jeho výroby a spotřeby se ve všech produkčních regionech, s výjimkou Ruska a EU 10, výrazným způsobem zvětšuje.

Prakticky nulová podpora tomuto odvětví se u nás promítla do výrazného poklesu produkce, za 10 let (1995-2005) činí 24% a v následujících třech letech bude dramaticky klesat minimálně o dalších 15%. Celkové snížení tržeb v tomto odvětví dosáhne cca 6,5 mld. Kč.

Je možno připustit, že do našeho zemědělství směřuje nebývalé množství fin. prostředků, zásadním problémem je jejich nasměrování a naprosto lhostejný přístup k jejich efektivnímu využití.

Zemědělská politika ve vyspělých státech EU má za svůj cíl v první řadě produkci dostatečného množství kvalitních a levných potravin. Pod falešným heslem o oddělení plateb od produkce u nás dochází k trestuhodnému mrhání prostředky a je patrný naprostý nezájem o zajištění soběstačnosti ve výrobě potravin.

Nebývale vysoké záporné saldo celého agrokompexu (32,4 mld.Kč), narůstající dovozy vepřového masa a pokles soběstačnosti v této komoditě hluboko pod 80% , jsou toho jasným důkazem.

Hospodaření klasických zemědělských subjektů na zemědělské půdě je možné i do budoucna posuzovat jako stabilní a při souběhu tržeb za rostlinné produkty s narůstajícími přímými platbami lze očekávat i slušný hospodářský výsledek. Nezmění-li se však přístup nastane vážný problém s klasickou živočišnou výrobou a především s monogastry- prasata a drůbež. U prasat bylo cca 40% produkce produkováno specializovanými podniky bez půdy. Při průměrných výrobních ukazatelích nebudou schopny ekonomicky situaci zvládnout.

Příčiny současných problémů:

Trend vývoje cen jat. vepřů v letech 2004-2006 v EU a u nás:

	2004	Index	2005	Index	2006	Index
Průměr EU (JUT)	1,359	100%	1,372	101%	1,415	104,1%
Německo (JUT)	1,363	100%	1,386	101,7%	1,453	106,6%
Dánsko (JUT-zákl.cena)	1,264	100%	1,273	100,7%	1,343	106,3%
ČR (Kč/kg ž.hm.)	33,01	100%	32,27	97,7%	31,50	95,3%

Negativní trend vývoje cen jatečných prasat pokračuje i v roce 2007. Ve srovnání s Německem, našim největším obchodním partnerem, ale i ostatními evropskými konkurenty, můžeme konstatovat , že pád cen u nás je výraznější a dlouhodobější. Analyticky by mělo zajímat, kde končí fin. prostředky, o které přichází snížením nákupních cen zemědělec, při nezměněných cenách na pultech supermarketů.

Neřešitelným problémem je skutečnost, že oproti stejnému období loňského roku evidujeme pokles tržeb o 17-18% při nárůstu nákladů cca 15%. Chápu, že k fundovanému hodnocení potřebujeme znát ceny za delší časové období, ale optimismus v této situaci není na místě.

Komodita „vepřové maso“ má v rámci zemědělské politiky EU specifické postavení:

- a) nepodléhá kvótám
 - b) nepodléhá omezením početních stavů chovaných zvířat
- Cenová politika se řídí na základě nabídky a poptávky, výkyvy cen o +/- 20 i 30% v daném roce nejsou ničím výjimečným a z rozpočtu unie není komodita přímo dotována. Podpora však probíhá mnoha jinými způsoby, např.:
- a) investiční politikou
 - b) financování z regionálních fondů
 - c) podpora dopravy
 - d) efektivní ochrana území proti nežádoucím dovozům atd.

Nejzávažnější je z tohoto pohledu podpora investic. Bankovní sektor je v západních zemích na vysoké úrovni, disponuje specialisty, kteří směřují fin. prostředky převážně do konkurence schopných projektů. Situaci u nás můžeme spíše použít jako odstrašující příklad.

Pokračováním této zvláštní politiky je i rozdělení prostředků z PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA –EAFRD v letech 2007-2013.

Osa I: konkurenceschopnost zemědělství – 23,36% (SR 28,4%)

Opatření 1.1.1. modernizace zem. podniků (325,45 mil) – pouze 9,05%

Nároky chovu prasat na investice jsou obrovské a je nezbytné vytvořit celý vysoce sofistikovaný systém chovu s návazností poroden, jalováren, březáren, odchovu selat i výkrmem jat. vepřů. Tuto oblast u nás navíc nesmyslně svazují a komplikují vyhlášky – např.č. 191/2002 Sb. o technických požadavcích na stavby pro zemědělství, včetně problematické přílohy č. 2, stanovující podmínky vysoce převyšující obdobné normy platné v jiných státech EU a ve svém důsledku neumožňující výstavbu konkurence schopných objektů.

Jako první stát v rámci EU budou ZVZ (zvláště velké zdroje znečištění) mít k 1.10.2007 Integrované povolení. Utrhli jsme se od evropského pelotonu, ovšem bohužel v oblasti, kde jde spíše o zvyšování nákladů.

Zvláštní pozornost si z pohledu chovatelů zasluhuje oblast veterinární činnosti, zákon č. 147/2006 Sb. o veterinární péči a z toho vyplývající náklady na tuto činnost. Chovatel a majitel zvířat je postaven do role bezprizorního idiota zbaveného svéprávnosti, který sice za všechno plně zodpovídá, je mu zakázáno cokoliv ve svém chovu provádět, je mu povoleno jen jedno – platit. A to ceny, které dost výrazně převyšují ty, za které stejný preparát pořídí farmář v kterékoliv jiné evropské zemi a navíc si jej může u zvířat sám aplikovat. Jak můžeme hovořit o rovných podmínkách pro konkurenční subjekty? Důsledkem toho je skutečnost, že pak veterinární lékař nemá zájem na dobrém zdravotní stavu v chovu, neboť pravý opak je pro něj ekonomicky výhodnější.

Východiska:

Ministerstvo zemědělství ČR:

- a) pro omezenost zdrojů je nutno zvláštní pozornost věnovat jejich efektivnímu vynakládání
- b) prostřednictvím Monitorovacího výboru upravit podmínky čerpání z fondů EFRD se zaměřením speciálně na chov prasat
- c) podporu směřovat na řešení ekologické koncovky – uskladnění prasečí kejdy a její aplikaci
- d) při řešení složité situace v chovu prasat vycházet i z námětů, které budou přijaty na Slovensku a Maďarsku, kde jsou rovněž zpracovávány způsoby pomoci monogastrům

Ministerstvo zemědělství ČR a Státní veterinární správa:

- a) změna zákona o veterinární péči – dát našemu chovateli a majiteli zvířat stejná práva jaké mají kolegové v jiných zemích EU
- b) vzhledem k nedobré zdravotní situaci v chovu prasat vytvořit ozdravovací programy a finančně je podpořit – (např. PRRS, salmonela, aj.)
- c) na špatném zdravotním stavu prasat se významně podílí zákaz zkrmování masokostních mouček. Na imunitním systému se podílí aminokyseliny živočišného původu, pokud z prasete jako všežravce vytváříme byložravce, je zhoršení zdravotního stavu logickým důsledkem. Řešení tohoto problému na evropské úrovni je nevyhnutelné i z pohledu vývoje trhu se sójovými extrahovanými šroty v blízké budoucnosti (vzhledem k růstu produkce bude Čína v roce 2013 potřebovat cca 50 mil. tun sójových extrahovaných šrotů).

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

- a) u vyhlášky č. 191/2002 Sb zrušit přílohu č. 2

Ministerstvo financí ČR

- a) vzhledem k výraznému poklesu produkce, můžeme v nejbližší době očekávat vážné finanční problémy u porážek a zpracoven jat. prasat. Neobvykle dlouhé lhůty splatnosti (45,60 i více dnů) je nezbytné zákonem zkrátit na max. 14 dnů a tím ztráty minimalizovat.

Ing. Jaroslav Hajda, CSc.
Svaz chovatelů prasat v ČR

Tabulková část

Tab.č.1 – Vývoj stavů prasat celkem a prasnic v ČR v letech 1990- 2006 (k 1.3. 1990 – 2002, K 1.4. 2003 – 2006 a k 1.12. 2006)

Rok	Prasata celkem	Prasnice
1990	4 789 898	310 869
1991	4 569 304	313 006
1992	4 609 149	326 277
1993	4 589 821	324 245
1994	4 070 898	294 610
1995	3 866 568	295 328
1996	4 016 246	317 517
1997	4 079 590	321 832
1998	4 012 943	319 664
1999	4 007 720	316 599
2000	3 687 967	296 811
2001	3 593 717	293 303
2002	3 470 925	289 195
2003	3 362 801	282 722
2004	3 126 539	250 842
2005	2 876 834	232 499
2006 – k 1.4.	2 840 375	228 961
2006 – k 1.12.	2 741 255	221 291

Tab. č. 2 - Dovoz a vývoz živých prasat a vepřového masa v letech 2001-2006
(KN 0103 a 0203)

Rok	DOVOZ		VÝVOZ	
	Živá prasata (t ž.hm.)	Vepřové maso (t JUT)	Živá prasata (t ž.hm.)	Vepřové maso (t JUT)
2001	28	15 807	2 630	8 154
2002	198	24 216	7 118	16 117
2003	49	28 457	4 415	9 145
2004	569	62 929	55 239	14 479
2005	3 566	111 599	17 285	21 327
2006	5 533	102 097	17 129	20 906

Tab.č.3 – Vývoj početních stavů prasat ve státech EU (tis. Ks)

Stát	1995	2001	2003	2004	2005
Německo	23 737	25 784	26 334	25 609	26 818
Španělsko	18 125	23 888	23 175	25 724	25 400
Francie	14 530	15 136	15 005	15 173	15 122
Dánsko	10 709	13 029	13 122	13 170	12 975
Nizozemsko	13 935	12 610	11 172	11 222	11 205
Itálie	8 061	8 451	9 111	9 196	9 277
Rakousko	3 705	3 286	3 346	3 154	3 209
EU 15	115 967	123 128	121 259	123 114	123 513
ČR	3 866	3 594	3 363	3 126	2 741
Polsko	20 343	17 106	18 618	17 198	16 995
Maďarsko	5 32	4 834	5 097	4 287	3 915
Slovensko	2 075	1 488	1 583	1 300	1 155
EU 10	34 506	29 672	31 706	28 847	27 925
EU 25	150 473	152 800	152 965	151 961	151 438

Tab. č. 4 – Produkce vepřového masa ve státech EU (tis. tun)

Stát	1995	2001	2003	2004	2005
Německo	3 602	4 074	4 239	4 308	4 500
Španělsko	2 175	2 992	3 190	3 191	3 175
Francie	2 144	2 315	2 339	2 293	2 275
Dánsko	1 475	1 714	1 762	1 809	1 793
Nizozemsko	1 622	1 433	1 253	1 287	1 280
Itálie	1 346	1 510	1 589	1 590	1 530
EU 15	15 979	17 533	17 795	17 927	18 034
ČR	502	460	464	426	381
Polsko	1 962	1 820	2 155	1 925	1 915
Maďarsko	578	380	510	483	463
EU 10	3 589	3 056	3 573	3 266	3 141
EU 25	19 565	20 589	21 368	21 193	21 175

Tab. č. 5 - Stavy prasat (kusů) na 100 ha orné půdy

Stát	1995	2001	2003	2004	2005
Nizozemsko	1 580	1 160	1 028	1 032	1 031
Dánsko	462	533	536	538	530
Německo	201	218	223	217	227
Španělsko	129	186	181	201	198
Itálie	97	106	114	116	117
Francie	79	83	82	83	83
EU 15	155	172	170	172	173
ČR	121	130	122	113	102
Polsko	143	132	143	132	131
Maďarsko	105	107	113	95	87
EU 10	117	119	127	116	112
EU 25	144	158	159	158	157